

Sygn. akt IV U 2408/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>del. SSR Tomasz Madej</i>
Protokolant:	st. sekr. sądowy Bożena Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013r. w Olsztynie

sprawy B. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę emerytury za okres od dnia 01.10.2011 r. do dnia 31.03.2012 r.

na skutek odwołania B. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 5 kwietnia 2013 r. nr E- (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję oraz decyzję z dnia 3 października 2011r. i stwierdza brak podstaw do wstrzymania wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011r. do 31 marca 2012r.,

II. postępowanie w zakresie wniosku o wypłatę odsetek od świadczenia wymienionego w punkcie pierwszym umarza,

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz odwołującej kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSR T. M.

Sygn. akt IV U 2408/13

UZASADNIENIE

Odwołująca B. W. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział O. z dnia 5 kwietnia 2013 r. znak: E- (...) i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w części w jakiej decyzja ta zawieszala prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 marca 2012 r. oraz o nakazanie organowi rentowemu wypłatę zaległej emerytury poczynając od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 marca 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami od każdej zaległej miesięcznej raty.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wnioskodawczyni wskazała, że w dniu 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 2/2012 orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy jest niegodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikająca art. 2 Konstytucji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego został opublikowany w dniu 22 listopada 2012 r. zatem z tym dniem utracił moc art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie w jaki przewiduje stosowanie art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. Podniósł jednocześnie, że Trybunał Konstytucyjny nie wskazał w wyroku, ani w jego uzasadnieniu innej daty utraty mocy prawnej wskazanych przepisów.

Pismem procesowym datowanym na dzień 29 września 2013 r. / k- 22 akt/ odwołująca cofnęła odwołanie w zakresie żądania odsetek ustawowych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyraził na powyższe zgodę /k-37 akt/.

Sąd ustalił, co następuje:

Decyzją z dnia **19 marca 2009 r.** Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przyznał B. W. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r..

Ubezpieczona, pomimo pobierania emerytury/ zawieszony wobec osiągnięcia przychodu powyżej 130% przeciętnego wynagrodzenia/, nadal pozostawał w zatrudnieniu.

Ubezpieczona, pomimo pobierania emerytury nadal pozostawał w zatrudnieniu do dnia 31 marca 2012 r..

Z dniem 1 stycznia 2011 roku z mocy art.6 ust.2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726) do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został dodany przepis art.103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie z przepisem art.28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy przepisy ustawy stosuje się, począwszy od dnia 1 października 2011 r.

Decyzją z dnia 3 października 2011 roku organ rentowy wstrzymał odwołującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Podstawą wydanej decyzji był przepis art.103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadzony do ustawy przepisem art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726) z dniem 1 stycznia 2011 r.

Wobec ustania zatrudnienia odwołującej się, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wydał w dniu **2 kwietnia 2012 r.** decyzję na podstawie, której wznowił na rzecz odwołującej wypłatę emerytury 1 kwietnia 2012 r..

W dniu 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok, sygn. akt K 2/12 w którym orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art.

103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 2 grudnia 2012 r. ubezpieczona złożyła do ZUS wnioski o wznowienie wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. wraz z odsetkami na podstawie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12.

Zgodnie z art. 145a § 1 k.p.a., można żądać wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja.

Wówczas, w myśl § 2 cyt. przepisu, skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Organ rentowy prawidłowo więc potraktował powyższy wniosek jako wniesiony w terminie w trybie przepisów k.p.a.

Zaskarżoną decyzją z dnia **5 kwietnia 2013 r.** organ rentowy odmówił uchylecia decyzji z dnia 3 października 2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawiesza na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 257, poz. 1726 oraz z 2011 r., nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 marca 2012 r. (bezsporne, akta ZUS).

Sąd zważył, co następuje:

Decydujące znaczenie dla rozważenia zasadności złożonego odwołania miało ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo zasadnie odmówił uchylecia decyzji, w części zawieszającej na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emeryturę za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 marca 2012 r.

Odwołanie od zaskarżonej decyzji zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wydanej w sprawie odwołującej stanowił art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2010.257.1726) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który został dodany na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., i zaczął obowiązywać z dniem 1 stycznia 2011 r.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny badając zgodność z Konstytucją art. 28. w/w ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., który stanowił iż do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r., w powiązaniu z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS orzekł, iż przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał między innymi, że rozwiązanie „przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2010.257.1726) spowodowało, że osoby, które, po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego, skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., musiały na podstawie art. 28 ustawy zamieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, aby

emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r., musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełniać także warunek rozwiązania stosunku pracy.

Mając na uwadze powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, należy wskazać, że kwestią wymagającą ustalenia i rozważenia w niniejszej sprawie, jest okoliczność czy do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, powyższy wyrok ma zastosowanie od momentu jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw tj. od 22 listopada 2012 r. czy też od daty uchwalenia przepisów tj. 16 grudnia 2010 r.

Należy podnieść, iż w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału konstytucyjnego ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 21 lutego 2013 r., III AUa 41/13, Lex nr 1280645, oraz z dnia 30 stycznia 2013 r., III AUa 1118/12, Lex nr 1267386, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., V CO 43/08, Lex nr 564856.) Dlatego też zasadą jest, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc wsteczną i są skuteczne ex tunc.

W związku z powyższym należy wskazać, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. – bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, z dniem 16 grudnia 2010 r. wyeliminował z porządku prawnego art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a stawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

Dlatego też w stosunku do ubezpieczonych objętych rozstrzygnięciem nieodzowne jest dokonanie rekonstrukcji stanu prawnego, poprzez powrót do stanu, który obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został dodany art. 103 a cytowanej ustawy.

W konsekwencji na gruncie przedmiotowej sprawy zachodziła konieczność ponownego rozpoznania kwestii wypłaty świadczenia emerytalnego należnego wnoszącej odwołanie, z odniesieniem się do stanu prawnego, jaki obowiązywał przed 1 stycznia 2011 r.

Zastosowanie przepisu art. 133 ustawy jest zatem w pełni usprawiedliwione. Zgodnie z przepisem art. 133 ust 1. ustawy w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Wskazana regulacja zdeterminowana jest założeniem, że wprowadzie prawo do świadczenia i jego wysokości powstaje z mocy prawa po spełnieniu ustawowych przesłanek, jednak możliwość jego realizacji uzależniona jest od wniosku osoby uprawnionej. Stąd data złożenia wniosku jest wyznacznikiem początku wypłaty świadczenia, a jedynie błąd organu rentowego uzasadnia wypłatę świadczenia za okres wsteczny nie dłuższy jednak niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego i poglądy przedstawicieli nauki prawa ubezpieczeń społecznych (R. Babińska: Pojęcie i rodzaje błędu organu rentowego lub odwoławczego, PiP 2005, z. 12, str.47 i nast., uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1995 r., II UZP 28/94, OSNAPIUS 1995 Nr 19, poz. 242, uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1997 r., III ZP 40/97, OSNAPIUS 1998 Nr 14, poz. 429,) wskazują, że błąd organu rentowego oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też rezultatem

niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów, w tym także naruszenia prawa wskutek niewłaściwej wykładni obowiązujących przepisów. Wskazana wykładnia pojęcia błędu jest konsekwencją przyjęcia teorii obiektywnego błędu organu rentowego, według której koniecznym, a zarazem wystarczającym warunkiem uznania, że w danym przypadku miał miejsce błąd organu rentowego, jest stwierdzenie rozbieżności pomiędzy stanem uprawnień ustalonych a rzeczywiście przysługujących (S. Płażek: Błąd organu rentowego lub odwoławczego w sprawach o świadczenia z zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin, *Palestra* 1985, z. 6, str. 18 – 20, K. Antonów, M. Bartnicki: Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Komentarz, Warszawa 2007, str. 442.).

W uzupełnieniu warto podkreślić, że w szczególności nie mogą być argumentem przemawiającym za zawężeniem pojęcia błędu organu rentowego trudności interpretacyjne wynikające z jakości stanowionego prawa. W każdym systemie prawa są (i zawsze były) przepisy, które wymagały wykładni, a jej reguły są jednolite i powinny być znane zarówno stanowiącym jak i stosującym prawo. W konkurencji dwu dóbr - ochrony Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i ochrony ubezpieczonych - pierwszeństwo trzeba przyznać tym drugim. Nie może być na nich przenoszone ryzyko niekompetentnego funkcjonowania organów władzy państwowej - tu: głównie ustawodawczej (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28.06.2005 III UZP 1/05 OSNAPIUS 2005, Nr 24, poz. 395.).

Z rozważaniami powyższymi koresponduje przepis art. 135 ust 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z nim jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym ją wstrzymano. Skoro odmienna wykładnia przepisu art. 103 a ustawy jest kwalifikowana jako błąd organu rentowego, to tym bardziej jest nim przyjęcie, że przepis ten jako niekonstytucyjny nie może kształtować obrotu prawnego. Znaczący to tyle, że zgodnie z przepisem art. 135 ust 3 ustawy wystąpił błąd organu rentowego przy zastosowaniu przepisu art. 103 a ustawy, a zatem wnioskodawczyni należy się wypłata zawieszona od 1.10.2011 r.

Sumą wskazanych założeń, które Sąd podziela, jest konkluzja o słuszności skargi w zakresie żądania wypłaty emerytury za okres od dnia 1.10.2011 r. do dnia 31 .03.2012 r. , której wypłatę zawieszono wobec kontynuowania zatrudnienia odwołującej się. Rozważenia wymagać będzie kwestia osiągniętych przez odwołującą się przychodów i rozliczenia świadczenia za sporny okres, co wymagać będzie wydania kolejnej decyzji.

Uwzględniając podnoszone wyżej okoliczności, Sąd orzekający w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił obie zaskarżone decyzje i orzekł jak w pkt I wyroku.

Jednocześnie odnosząc się do zgłoszonego przez odwołującą żądania wypłaty odsetek, wobec skutecznego cofnięcia odwołania , na podstawie art.355 par.1 kpc , Sąd umorzył postępowanie – pkt. II wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art.98 kpc w związku z par.11 ust.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych ... - pkt. III wyroku.

T. M.